

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від 26 травня 2016 року
(протокол №14)

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ

(назва освітнього компоненту)

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
(назва ступеня вищої освіти)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

**Бердянськ
2016 рік**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:
Старший викладач Задворна О.В.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету 18 травня 2016 року, протокол № 8

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни *Економіка праці та соціально-трудова відносини* складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення економічних відносин на підприємстві з точки зору економіки праці, а також вивчення особливостей соціально-трудова відносин на підприємствах різної форми власності

Міждисциплінарні зв'язки: Вивченню курсу Економіка праці та соціально-трудова відносини передують вивчення таких дисциплін як Економіка підприємства, Економічна теорія, Мікроекономіка, Системи технологій тощо. Після вивчення курсу Економіка праці та соціально-трудова відносини можна приступати до вивчення наступних курсів таких як Планування та прогнозування діяльності підприємства, Стратегія підприємства, Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків, Оцінка ефективності діяльності підприємства тощо.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни “Економіка праці та соціально-трудова відносини” є можливість надати студентам деталізовану інформацію з проблематики формування економіки праці та соціально-трудова відносин на виробничих підприємствах та про особливості формування ринків праці в Україні та за її межами.

Метою викладання економіки праці та соціально-трудова відносин є формування ринково орієнтованого економічного світогляду і знань щодо методів прийняття оптимальних рішень за наявних обмежених трудових ресурсів та альтернативних методів їх використання

1.2. Основними завданнями дисципліни “Економіка праці та соціально-трудова відносини” є надання знань про базові положення економіки праці; прищеплення навичок використання інструментарію аналізу; формування у студентів знання закономірностей поведінки працівників в умовах виробництва, озброїти їх універсальним інструментарієм для прийняття обґрунтованих рішень щодо здійснення ефективного управління підприємством за умов обмежених трудових ресурсів і наявності альтернативних можливостей.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні набути таких компетентостей:

Здатність застосовувати отримані знання при розв'язанні практичних завдань.

Здатність до пошуку, оброблення, аналізу та оцінки інформації щодо соціально-економічних процесів та явищ.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність оцінювати сучасні економічні явища та досліджувати тенденції розвитку соціально-економічних систем за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу.

Здатність визначати особливості функціонування сучасних фінансових та соціально-економічних систем.

Та демонструвати такі результати навчання:

Упорядковувати, аналізувати, класифікувати, оцінювати отримані знання з предмету дослідження.

Формулювати дослідницькі задачі для їх розв'язання, знаходити, збирати, аналізувати, впорядковувати необхідну інформацію та формулювати висновки, які можна захищати в науковому контексті.

Встановлювати дію економічних законів та пов'язувати їх з макро-, мікроекономічними проблемами.

Дотримуватися принципів соціальної відповідальності при розв'язанні проблем на макроекономічному та корпоративному рівнях.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 5/150 (кредитів ЄКТС/години).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1 Об'єкт, предмет та завдання дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносина»

Праця, як об'єкт вивчення дисципліни «Економіка праці соціально-трудова відносина». Предмет та завдання дисципліни.

Тема 2 Населення та трудові ресурси суспільства.

Населення та його характеристики. Трудові ресурси та управління ними. Трудовий потенціал. Баланс трудових ресурсів. Особливості трудових ресурсів у Північному Приазов'ї.

Тема 3 Ринок праці та його регулювання

Поняття ринку праці, його елементи та функції. Структура, типи та сегменти ринку праці. Моделі ринку праці. Ринок праці у Запорізькій області та Північному Приазов'ї.

Тема 4 Зайнятість населення

Поняття та види зайнятості населення. Безробіття та його види. Регулювання зайнятості населення. Зайнятість населення в Північному Приазов'ї.

Тема 5 Планування праці

Поняття праці, творчості, трудової діяльності. Праця в різних типах економіки. Праця, як основний фактор виробництва.

Показники використання праці та їх планування. Система показників продуктивності праці та їх планування.

Тема 6 Організація праці

Сутність та завдання організації праці. Поділ та кооперація праці на підприємстві. Організація та обслуговування робочих місць. Регламентація умов праці

Тема 7 Продуктивність та ефективність праці

Продуктивність як показник ефективності праці. Показники та методи вимірювання продуктивності праці. Чинники які впливають на продуктивність та резерви підвищення продуктивності. Мотивація праці працівників як фактор підвищення її продуктивності

Тема 8 Політика доходів на підприємстві

Доходи населення, їх структура та політика у сфері доходів. Заробітна плата, її соціально-економічна сутність. Роль держави у формуванні доходів та регулюванні заробітної плати. Доходи населення у Північному Приазов'ї.

Тема 9 Оплата праці та регулювання оплати праці працівників

Принципи та складові елементи організації заробітної плати. Договірне регулювання заробітної плати. Тарифне нормування оплати праці. Системи винагороди за працю. Відрядна форма оплати праці. Почасова оплата праці. Оплата праці в бригадах. Оплата праці державних службовців. Особливості оплати праці працівників на підприємствах та організаціях Північно Приазов'я.

Тема 10 Механізм функціонування соціально-трудова відносин

Соціально-трудова відносини та їх характеристика. Відчуження та справедливість - основні проблеми соціально-трудова відносин у суспільстві. Соціальний захист та його основні напрями у сфері праці. Особливості соціально-трудова відносин на підприємствах та організаціях Північного Приазов'я.

Тема 11 Соціальне партнерство

Соціальне партнерство - основа стійкості держави. Суть партнерства, переговори та трудовий конфлікт. Соціальне партнерство та регулювання трудових відносин.

Тема 12 Аудит сфери праці

Система трудових показників у сфері праці. Аналіз стану трудових ресурсів. Аналіз продуктивності праці та заробітної плати. Звітність та аудит сфери праці.

Тема 13 Вітчизняний та зарубіжний досвід регулювання соціально-трудова відносин

Дослідження проблем трудової сфери в умовах сучасного ринку. Моніторинг соціально-трудова сфери та його роль в регулюванні та вдосконаленні СТВ. Міжнародна організація праці (МОП) та її роль в регулюванні ринків праці та СТВ. Міжнародна міграція праці. Міжнародний досвід регулювання соціально-трудова відносин.

3. Рекомендована література

1. Конституція України (Основний Закон). Прийнята на п'ятій сесії ВРУ 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України-1996 -№30
2. Господарський кодекс України: Офіційний текст. – К.: Кондор, 2004. – 208 с.
3. Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці. — Женева: Міжнародне бюро праці, 1999. — Т. 1, 2. — 1560 с.
4. Закон України "Про колективні договори і угоди". – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3356>

5. Закон України "Про оплату праці". – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=108%2F95-%E2%F0>.
6. Закон України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності". – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1045-14>.
7. Закон України "Про аудиторську діяльність" від 22.04.93 р. зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 23.
8. Закон України "Про зайнятість населення". – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/803-12>.
9. Закон України "Про затвердження Державної програми зайнятості населення на 2008–2011 роки" // Голос України. — 2008. — № 72. — 15 квіт.
10. Закон України "Про колективні договори і угоди" // Закони України. — К.: Ін-т законодавства, 1997. — Т. 6. — С. 5–10.
11. Закон України "Про підприємства в Україні" // Закони України. — К.: Ін-т законодавства, 1996. — Т. 1. — С. 310–331.
12. Закон України "Про соціальний діалог в Україні". – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2862-17>.
13. Закон України „Про власність" від 26 березня 1991 р // Голос України —1991 -7 лютого
14. Закон України „Про державну підтримку малого підприємництва" //Урядовий кур'єр -2000 —№217.
15. Закон України № 3687 - XII „Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" від 15.12.1993 р // Відомості Верховної Ради України - 1994 - № 1
16. Збірник законів України про працю / Упоряд. Н. Б. Болотіна. — 2-ге вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2008.
17. Бараник З. П. Функціонування ринку праці: статистична оцінка: Монографія. — К.: КНЕУ, 2007. — 392 с.
18. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник. — 5-те вид., перероб. і допов. — К.: Знання, 2008 – 432 с.
19. Економіка праці і соціально-трудова відносини: підручник / О. В. Шкільов та ін. ; за ред. О. В. Шкільова. Київ : Компринт, 2015. 749 с
20. Економіка праці й соціально-трудова відносини: навч. посіб. / І. Б. Скворцов та ін.; за ред. І. Б. Скворцова. Львів, 2016. 268 с.
21. Економіка праці й соціально-трудова відносини: теоретичний курс: підручник / Черчик Л. М. та ін. ; за заг. ред. Л. М. Черчик. Луцьк, 2015. 413 с.
22. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник / [А.М. Колот, О.А. Грішнова, О.О. Герасименко та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. — К.: КНЕУ, 2009. — 711с.
23. Закон України „Про державну підтримку малого підприємництва" //Урядовий кур'єр -2000 —№217.
24. Закон України № 3687 - XII „Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" від 15.12.1993 р // Відомості Верховної Ради України - 1994 - № 1
25. Збірник законів України про працю / Упоряд. Н. Б. Болотіна. — 2-ге вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2008.
26. Колот А. М., Грішнова О. А., Герасименко О. О. та ін. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник / За наук. ред. А. М. Колота. — К.: КНЕУ, 2009. – 494 с.

27. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. посібник - К. КНЕУ, 1998 - 224 с
28. Комарницький І. М., Комарницька Г. О., Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник. Хмельницький, 2016. 423 с.
29. Мерзляк А.В., Михайлов С.П., Корецький М.Х., Михайлова Г.О. Економіка праці і соціально-трудова відносини: Навч.посібник/під ред.. Є.П.Михайлова. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 240с.
30. Методичні рекомендації з розробки внутрішньовиробничих тарифних умов організації оплати праці працівників госпрозрахункових підприємств та організацій виробничої сфери: Затв. на- 491 казом Міністерства праці та соціальної політики України від 25 грудня 2003 р. № 348.

4. Методи навчання:

лекція, практичні: вправи, дослідні роботи, розрахункові роботи, обговорення, метод письмового, тестового контролю.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання - екзамен.

6. Система оцінювання _____

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни